

Regeringen

Miljödepartementet

103 33 Stockholm

Stockholm 2009.08.18

Yttrande angående förslag till ny plan- och bygglag samt förslag till ändring i anläggningslagen 1973:1149

Sveriges Arkitekter lämnar härmed sitt remissyttrande angående ovanstående förslag.

Sveriges Arkitekters uppgift är att verka för goda betingelser för medlemmarnas yrkesutövning samt att hävda betydelsen av kvalificerat arkitekt- och planerararbete genom att främja arkitekturens samhällsbetydelse. Förbundet har drygt 10.000 medlemmar vilka utgör 95 procent av landets verksamma arkitekter. Förbundets medlemmar är verksamma såväl inom den privata som inom den offentliga sektorn.

Sammanfattningsvis anser Sveriges Arkitekter att principen för de föreslagna förändringarna är bra. Framförallt är de förändringar som gäller bygglovsprocessen, med ett bygglov som tidigarelägger viktiga kontroller och ger mer ansvar till den kontrollansvariga, efterlängtade och kommer att innebära högre kvalitet i det byggda.

Sveriges Arkitekter anser att förslaget är fullt av luddiga formuleringar, dubbelskrivningar och oklarheter vilket kan leda till förlängda planprocesser, oklar tillämpning och kostnader. Förslaget behöver en ordentlig redaktionell genomarbetning, detta gäller också definitioner och hänvisningar.

En ny lag – den nya ordningen

Förslaget är en helt ny lag med en ny struktur. Skälet anges vara ett stort antal föreslagna förändringar i kombination med ett omfattande behov av att rent språkligt modernisera och omstrukturera lagen genom förtydliganden.

Sveriges Arkitekter sympatiserar med principen men anser att det fortfarande återstår ett stort arbete med att strukturera och genomarbeta lagen samt att många rent redaktionella förändringar återstår. Genom omdisponeringen av lagen har vissa oklarheter som redan finns idag gjorts tydliga som bör arbetas bort. I förslaget finns många dubbleringar och vaga definitioner som kan komma att försvåra tillämpningen av lagen samt orsaka kostnader och merarbete.

1 kap. Syfte, innehåll och definitioner

Kapitlet ska fungera som en introduktion där syften och definitioner ska samlas. Sveriges Arkitekter anser att det är lovvärt att samla alla definitioner på ett ställe i lagen.

Sveriges Arkitekter anser att ytterligare ett antal begrepp behöver förklaras i detta kapitel. *Sakägare* och *anläggning* är till exempel två viktiga begrepp som inte finns med bland begreppsförklaringarna. Vissa av definitionerna behöver ytterligare förtydligas. Till exempel definieras *bebyggelse* som "en samling av byggnadsverk som inte enbart består av andra anläggningar än byggnader" – en definition av ett grundläggande begrepp som är näst intill obegriplig.

2 kap. Allmänna och enskilda intressen

I kapitel 2 har alla de frågor som ska beaktas vid prövning enligt lagen samlats. I kapitel 8 finns de krav som ska ställas på byggnadsverk, byggprodukter, tomter och allmänna platser.

Sveriges Arkitekter anser att sammanslagningen av kapitel 2 och 3 i till ett gemensamt kapitel 2 *Allmänna och enskilda intressen* kunde fungera. Principen att samla de krav, hänsyn och målsättningar som ska prövas vid tillämpning av lagen i alla dess skeden är logisk. Vissa intressen och krav är betydelsefulla genom hela plan- och byggprocessen, vilket man i lämplig utsträckning och detaljeringsgrad bör beakta och pröva i de olika delmomenten. Exempel på sådana krav och målsättningar är förstås tillgänglighet, god livsmiljö, stads- och landskapsbilden.

Sveriges Arkitekter anser dock att det behövs en ordentlig genomarbetning av förslagets kapitel 2 Allmänna och enskilda intressen, för att den avsedda förenklingen ska uppnås. Det är inte acceptabelt att lagen har så många oklarheter som förslaget redovisar. De två ursprungliga kapitlen har slagits samman utan större förändringar i de enskilda paragraferna vilket tydliggör ett flertal onödiga nyansskillnader mellan de olika paragraferna. Flera krav upprepas formulerade på lite olika sätt i kapitlets olika paragrafer utan att verkliga distinktioner görs. Den avsedda tydligheten som skulle underlätta tillämpning och prövning uppnås inte.

Ett exempel av flera är hur kraven på säkerhet formuleras i kapitlets olika paragrafer. I planläggning och annan prövning enligt lagen ska bebyggelse och enstaka byggnadsverk enligt 5§ "lokaliseras till mark som är lämplig för ändamålet med hänsyn till 1. de boendes och övrigas hälsa och säkerhet" och enligt 6§ "utformas och placeras på den avsedda marken på ett sådant sätt som är lämpligt med hänsyn till... 2. skydd mot spridning a brand ... och andra olyckshändelser" och i §9 inte utformas eller lokaliseras så att de kan medföra ... "fara för människors hälsa och säkerhet". Det är mycket små gradskillnader mellan de olika paragraferna som vid en ordentlig genomgång säkert går att förenkla. Dessutom regleras säkerheten vid användning av byggnader i kapitel 8 §§5 och 7. Detta exempel visar att det bör finnas möjligheter för ytterligare förenklingar då vissa krav faktiskt är övergripande och kan ställas i alla skeden. Det finns också skäl att ibland definiera vilka krav, och på vilken detaljeringsnivå de ska ställas i olika skeden av planprocessen.

Sveriges Arkitekter anser att tillägget i kapitel 9 28§ 3 punkten att ett bygglov kan prövas mot målsättningarna och kraven i kapitel 2 i de delar som inte har prövats i detaljplan eller områdesbestämmelser är en bra förändring. Principen gäller redan i existerande lagstiftning. Detta gör det möjligt för kommunen att göra planer på en lämplig detaljeringsnivå och kan innebära förenklingar. Men det är av stor betydelse att sådana frågor som byggrätt, exploatering och liknande kan ifrågasättas eller omprövas i bygglovskedet.

Sveriges Arkitekter anser att den föreslagna samordningen mellan de två lagarna när det gäller hanteringen i ett enskilt projekt eller plan är efterlängtat. Förslaget hanterar dock inte mer fundamentala svårigheter i tillämpningen av de två lagarna. En viktig fråga som återstår är att möjliggöra en sammanvägd hantering av miljö kvalitetsnormerna i miljöbalkens 5 kapitel vilket idag försvårar eller omöjliggör önskade utvecklingsprojekt, särskilt i storstadsregionerna, då de ofta ställer svårtolkade eller motstridiga krav.

3, 4 och 5 kap. Översiktsplan, detaljplanering och områdesbestämmelser

Sveriges Arkitekter anser att de föreslagna förändringarna och förenklingarna i huvudsak är bra.

Sveriges Arkitekter anser att det är positivt att en översiktsplan kan förändras för en viss del av kommunen eller för att tillgodose ett särskilt intresse. Detta möjliggör förändringar av översiktsplanen som syftar till att uppfylla vissa miljömål eller liknande de på kommunövergripande nivå. Ordvalet "särskilt intresse" är dock förvirrande då det inte förklaras och lätt kan förväxlas med ett "enskilt intresse" och inte i första hand ett särskilt allmänt intresse.

Sveriges Arkitekter anser att det är positivt att en exploatör kan begära ett planbesked från kommunen.

8 kap Krav på byggnadsverk, byggprodukter, tomter och allmänna platser

Sveriges Arkitekter anser att det är positivt att de tekniska egenskapskraven från BVL nu flyttats tillbaka till PBL. Vissa dubbelregleringar blir dock tydliga och behöver redigeras. 1§ handlar om kraven på en byggnad (bör stå byggnadsverk), bland annat lämplighet för ändamål och tillgänglighet vilket kommer igen i 5§ om *tekniska* egenskaper i punkt 2 och 7.

Sveriges Arkitekter avstyrker undantag för krav på god form-, färg-, och materialverkan (§1) för arbetslokaler och fritidshus som föreslås i §4.

9 kap Bygglov, rivningslov och marklov med mera.

Sveriges Arkitekter anser att det är positivt att bygglovprövningen också omfattar de tekniska egenskapskraven och inte som nu först hanteras vid bygganmälan strax för byggstart då få förändringar i realiteten är möjliga.

Sveriges Arkitekter anser att det är positivt att den kontrollansvarige (f d kvalitetsansvarige) involveras tidigare i processen och får ett utökat ansvar.

Sveriges Arkitekter anser det också positivt att de kontrollansvariga ska vara certifierade. Det finns inte längre skäl för en prövning av de kontrollansvariga i enskilda fall av kommunen.

Sveriges Arkitekter anser att det är bra att det införs en tidsgräns för kommunen att lämna bygglov.

Den föreslagna ordningen innebär troligen att kommunerna måste tillsätta resurs och kompetens till sina bygglovavdelningar, vilket är bra och ökar förutsättningarna för kvalitet i det byggda.

Sveriges Arkitekter anser att ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk med mera inte ska undantas från bygglov utanför detaljplanelagt område eller område med områdesbestämmelser (9 kap 3§). Jordbruksbyggnader har betydelse för landskapsbilden, de är ofta stora och kan placeras i öppna landskap. Det är därför av stort allmänt intresse att dessa byggnader också prövas i bygglov. Det är dessutom oklart i den föreslagna skrivningen om det finns någon procedur för att kontrollera dessa ekonomibyggnaders tekniska egenskapskrav eftersom de inte kräver bygglov och ligger utanför detaljplan och områdesbestämmelser. (se 10 kap 1§).

Mer till förordning

Förslaget innebär att flera lagbestämmelser överförs till förordning som regeringen och dess myndigheter rör över. Flera av dessa frågor har utretts och diskuterats under lång tid i utredningsarbetet som till exempel om mindre avvikelser från detaljplan, krav på bygglov för andra anläggningar, förutsättningar för bygglov. Sveriges Arkitekter anser att det är positivt att lagtexten kan förenklas och förordningar gör det möjligt att utveckla och precisera kraven i högre utsträckning än i lagtext.

Sveriges Arkitekter

Katarina Nilsson
Ansvarig arkitektur- och professionsfrågor